

**MIK
PETERMAN**

TAJEMSTVÍ PAPEŽOVY KNIHOVNY

Osudové proroctví

religionisticko-historický román

UFITA

MIK
PETERMAN

**TAJEMSTVÍ
PAPEŽOVY
KNIHOVNY**

Osudové proroctví

**MIK
PETERMAN**

**TAJEMSTVÍ
PAPEŽOVY
KNIHOVNY**

Osudové proroctví

religionisticko-historický román

UFITA 2012

© Mik Peterman, 2012
Translation: UFITA 2012

ISBN 978-80-260-2650-1

volně inspirováno knihou:

Josef Ratzinger
Einführung in das Christentum,
Vorlesung über das Apostolische Glaubensbekenntnis
Kösel-Verlag, München, 1968

„...ani svatá, ani katolická...“

*věnováno všem,
kteří jsou připraveni přijmout pravdu*

– *Prolog* –

Samarkand – 27. října 1449

Snědý muž s narudlou jizvou na čele se přitiskl těsněji ke skále.

Míjelo ho poslední honosné spřežení kacířů do Kok-saraji – do Modrého paláce.

Tabulky s tisícem sluncí... šestnáct století... vířily mu myšlenky v hlavě. Ten kacíř má oči bystřejší než Hipparchos...

Omar vykročil zpoza skalního výčnělku a dál vystupoval svižně k severní straně obrovské kamenné observatoře s plochou střechou, hluboko zakouslou do temene vysoké hory. Vyhýbal se místům s ostrůvky prvního říjnového sněhu. Našlapoval nehlučně – až se dostal úplně k samé budově. Šikmo nad hlavou zářila do noční tmy dvě vysoká kamenná okna.

Noční chlad nevnímal.

Omar zahlédl v oknech prvního patra domu stín pohybujícího se hvězdáře. Počkal chvíli – byl ještě zadýchaný z dlouhého nočního výstupu příkrou kamenitou cestou ze spícího města pod Urgutským horami.

Tichým krokem obešel celý dům, kam až mu to skála dovolila – *kdepak vězí ten sluha?* Abd al-La své slovo dodržel. *Nikdo další už v domě není. Snad...*

Zastavil se pod jižní hranou vyvýšené prostorné terasy. Cítil příjemné vnitřní napětí, promasíroval si čelo a spánky. Jen pár kroků od cíle. Už jen pár kroků.

Rozhlédl se, žádný žebřík. Neviděl u domu ani žádný špalek. Nic, na co by mohl vstoupit při lezení na tu obrovskou kamennou terasu před mihotajícími okny.

Stále byl klid.

Chladný vánek ze severní strany pohoří se otíral o zdi domu a šumem podbarvoval Omarovo posvěcené konání.

Nikde se nehýbalo nic.

Ve svitu měsíce dobře viděl na široké spáry mohutných kamenů ve zdi pod terasou. Hledal si záchyty pro ruce i pro nohy.

Rozhlédl se... poslouchal...

Pravou ruku vystrčil nad hlavu, šátral a zachytil se ve spáře kamenné zdi.

Pomalou, potichu šplhal vzhůru.

Přes podrážky bot z měkké kůže cítil hrany vystupujících opracovaných kamenů, kousek za kouskem se posunoval vzhůru k dřevěnému zábradlí lemuujícímu terasu.

Do skály zabudovaný mramorový výtvar na terase mu připomínal rozlomené kolo s podivnými kovovými a dřevěnými tyčemi, se svíslými závažími a podpěrami. *Je obrovitánský. Větší než barák. Tak tohle je ten zázrak!...*

Byl už u zábradlí – zaslechl hlas.

Nerozuměl přesně.

Vytušil – starý hvězdář si zavolal sluhu k sobě. Ten přicupital po schodech do pracovny. Krátce spolu rozmlouvali.

Pak už bylo ticho.

Úplné ticho, jenom ten severní vánek.

Za oknem se zase mihl starcův stín – usedal ke svým hvězdářským přístrojům.

Omar se v tichosti přehoupl přes zmrzlá masivní prkna ohrazení terasy. Napříč z jeho místa bylo dobře vidět na dvě vysoká oblouková okna. Obě dřevěné okenice byly otevřené dokořán. Prošel podél toho obrovského mramorového přístroje. *Bože – přes čtyřicet kroků na délku... Podobně asi i na výšku... Neskutečné! Jak to tady jen mohli... Těžké dřevěné dveře vpravo vedle oken byly zavřené.*

Omar se připlížil podél západní strany pracovny k oknům. Z vnitřku vyzařovalo světlo v neširokých pruzích, u okenic už byla tma.

Pravým otevřeným oknem Omar krátce a opatrně nahlédl dovnitř místnosti.

Velká hala. Monumentální kamenný krb uprostřed dlouhé stěny, robustní oheň plápolal a vyhříval prostornou pracovnu. Vedle sálajícího krbu směrem k oknům stála mohutná dřevěná police se silnými ručně psanými knihami v kožených deskách. Poblíž krbu a uprostřed místnosti vysoký hustý koberec.

Před levým oknem seděl starý Mongol.

Z jeho nemalé postavy, z jeho klidných a promyšlených pohybů, z jeho tváře, z jeho soustředěnosti vyzařovala moudrost, vznešenost. Rozhodnost a urozenost. Šedivý plnovous stejně tak narostlý jako jeho stříbřitě zbarvené řídké vlasy, drobný kulatý obličej, nevýrazný nos a ústa, vysedlé lící kosti. Jeho hluboké antracitové oči jiskřily zaujetím. Seděl oblečen do bohatě zlatem vyšíváného dlouhého teplého pláště na tmavém dřevěném křesle s opěrkami a zvýšenou zádivou částí pro pohodlné opření. Sedák, opěrky i zádivá část byly přehozeny hustou kožešinou z ussurijského tygra.

Hvězdář se teď nehýbal, seděl v mírném, shrbeném předklonu v ustrnulé, důstojné poloze a levou tvář měl přiloženou k jakémusi zvláštnímu přístroji. Omarovi připomínal čtvrtinu kovového kola s měřítky, jako viděl v obrovském mramorovém podání na terase před okny. Přístroj byl upevněný na těžkém stojanu postaveném hned mezi křeslem a masivním ebenovým stolem. Na stole spousta kovových přístrojů, měřítek a kružidel, spousta tabulek, papírů, per a inkoust.

Hvězdář se najednou pohnul a něco zapisoval ve světle plápolajících svící. Velké pětiramenné stojany se svícemi měl po obou stranách stolu.

Omar se sklonil a neslyšně se přesunul pod oknem. Viděl teď i na protější stěnu a na zbytek pracovny.

Na protější stěně byly připevněné tři měděné držáky s hořícími loučemi. Nikdo jiný v pracovně nebyl. V pravém rohu poblíž dveří stála druhá masivní police – o trochu menší než ta na knihy. Byly v ní naházené kovové a dřevěné hvězdářské přístroje. Uprostřed protilehlé

stěny byly otevřené velké dveře a za nimi bylo tušit schodiště z přízemního poschodí.

Ještě jednou se rozhlédl po místnosti, kam jen ze svého místa za oknem vidět mohl. Rozepnul si pomalu svůj dlouhý huňatý plášť. Na pravém boku měl připásaný krátký kyj z těžkého dubového dřeva, na levém boku se ukázala dlouhá zahnutá dýka.

Stařec v křesle se zase soustředěně zahleděl na svůj přístroj směřující k zářící hvězdné obloze. Něco na něm šteloval.

Omar se rozhodl a – vyrazil!

Skočil otevřeným oknem do místnosti.

V ruce svíral svůj masivní kyj.

Dva skoky a byl u starce.

Levou ruku prudce napřáhl a – jal se udeřit hvězdáře do hlavy.

Hvězdář se překvapivým šramotem u okna vylekal.

Nečekaně se ještě více předklonil v křesle, hlava mu poklesla k tabulkám na pracovním stole.

Omarův kyj až na hlavu hvězdáře nedopadl.

Jeho ruka sledovala pokles starcovy hlavy a plnou silou strhla těžký stojan s kovovým přístrojem.

Kyj se zastavil o starcovo rameno.

Rachot padajícího stojanu se rozléhal celou místností.

Vylekaný stařec se začal nemotorně vztyčovat ve svém křesle.

Ruce mu podkluzovaly po spisech na stole.

Zkoušel to znovu a znovu.

Přehoz z tygří kůže na křesle mu podjížděl pod tělem, v ruce zašpičatělé kovové kružítko.

Ze spodní části domu se ozvalo vyděšené zavolání sluhy.

Po mramorových schodech k pracovně zněly rychlé kroky.

Hvězdář se vztyčil a nadechoval se k výkřiku.

Křeslo padlo s rachotem na kamennou podlahu a převrátilo se.

Pravá ruka Omarova podvědomě sáhla po dlouhé dýce s tmavou dřevěnou rukojetí vyzdobenou bronzovými a perleťovými intarziemi.

Nacvičeným táhlým pohybem zleva doprava přejelo blyštivé ostří hvězdářovo hrdlo.

Krev opakovaně vystříkla z pravé krční tepny na pracovní stůl – s vytřeštěnými očima a s pusou otevřenou k výkřiku se stařec sesunul k zemi.

Neozval se ani hlásek.

Omar na chvilku ztuhl. *Tohle jsem ale nechtěl... Tohle ne...* Hned si připomněl zaslechnuté volání sluhy a jeho rychlé kroky po schodech.

Sluha už byl v místnosti a s něčím dlouhým letí směrem k Omarovi.

Omar se vzpřimil.

Sluha se napřáhl a namířil ostrý hrot kovové tyče na Omarovu hrud.

Omar uskočil šikmo dozadu.

Sluha marně promáchl tyčí v prázdnotě a zavrával na levé noze.

Omar už byl zase ve střehu.

Sluha se s dlouhou tyčí nedokázal otočit rychle.

Omar přiskočil krátkým přískokem k vrávorajícímu sluhovi a – plnou silou mu vrazil dýku mezi lopatky.

Hlava sluhy se zvrátila v ramenech, ruce se rozletěly doširoka vzad, tyč s bodcem odletěla na zem.

Zapotácel se.

Podlomil se v kolenou a jeho tělo se klátilo obličejem na koberec uprostřed místnosti.

V domě nastalo ticho. Nic dalšího se už neozývalo.

Takhle si svou misi Omar nepředstavoval...

Několikrát se zhluboka nadechl. Rozhlédl se po místnosti.

V rohu za krbem byla ještě třetí police s knihami a na dalších dvou křeslech spousta počmáraných papírů. Obrázky a hvězdářské výpočty. Jinde už neviděl spisy žádné.

Krb plápolal a šířil teplo i světlo do celé místnosti.

Omar se prohrábl papíry na stole a na křesle. *Tabulky. Jeho tabulky. Jeho výpočty...* Některé papíry mu připomínaly tabulky s obrázky a výpočty, které mu ukazovali, které má přinést. Snažil se rychle všechny nastrkat do torny na svém levém boku. V knihách se nevyznal.

Prvních pár knih hozených do ohně začalo plameny v krbu dusit.

Omar se roztěkaně rozhlížel. Přiložil do krbu pár dalších polen, naházel do ohně volné popsané papíry ze stolu, z křesla, z podlahy. Zbývala ještě spousta silných rukopisů. *Mám všechno spálit...*

Uvědomil si, že oheň prozářil celou místnost – světlo bude vidět dál než pouhé mihotání loučí a svící. Město ale bylo daleko. Zavřel okenice obou oken. Rozhodným krokem vykročil ke krbu, pak ke dveřím.

Spálit všechny ty knihy, všechny ty spisy.

Další vhozené knihy znovu utlumily oheň.

Svíčky...

Očima se zastavil na silných svíčkách na dvou stojanech u stolu – vzal oba stojany a horní pětiramennou částí svícnů i s lojovými svíčkami je vrazil do plamenů. Lůj ze svíček se rychle vsakoval do tlustých knih. Začaly hořet vysokým žlutobílým plamenem. Místnost se znovu zářivě rozjasnila.

Omar vykročil pro knihy v polici u stolu. Vrhł je do ohnivých jazyků, přiložil pár dalších polen a hodil na vysokou hranici i knihy zbývající. Pod stolem našel další hromádku svitků.

Spálit...

V ohni zapraskalo a hranice plamenů se kácela z krbu na podlahu – na hustý koberec s dlouhými chlupy.

Kousek od krbu a vedle stolu ležely dvě nehybné lidské bytosti – dva kacíři.

Neznabozi. Astrologové. Patří ohni...

Jenomže, on byl – sultán...

U omšelého stolu v ponuré místnosti seděl zamyšlený mnich v bílém hábitu z nejlacinější přírodní vlny. Knihovník. Prsty levé ruky zabořené do kštice černých vlasů, nervózně si vlasy pročísnul zas a znova.

Vlevo na stole hromádku knih astronomických, vpravo bibli a knihy prorocké. *Jen ať se teď tví astrologové postaví... ať tě zachrání z toho, co na tebe přichází. Hle – jsou pouhá sláma, oheň spálí je, ani sebe nezachrání z moci plamene!* Čte si mnich v bibli Izaiáše, kapitolu čtyřicátou sedmou.

Jak přesná předpověď pro dobu nedávnou, pro umlčování hvězdářů. Cecco D'Ascoli upálen na hranici, podobně i Pietro D'Abano – stačilo jen hlásat kulatost Země. Kde skončila jejich pravda? Říká si mnich v duchu.

Odložil bibli a sáhl po otevřené knize v tmavých kožených deskách. *Vidím město nad jezerem. A nad tímto městem vidím oheň. Kolem ohně vidím černé pláště v purpuru zahalené. Zdá se, že v tomto ohni umírá kus ryzí pravdy, člověk, který v té době jde proti všem, který nechce uznati tehdejší řád a mrav. Tam zmírá člověk pro pravdu v plamenech. Pravda jest ohněm, který má v našich srdcích vždycky sídliti a zmírá-li někdo v tomto ohni, pak slavnostnější smrt mu nemohla býti připravena.*

Knihovník se znovu zamyslel nad hrůznou přesností toho proroctví. Proroctví z doby před dvěma tisíciletími. A jak přesně se vztahuje na událost pár desítek let starou – na upálení mistra Pražské univerzity Jana Husa v Kostnici nad Bodamským jezerem.

Byl vinen, protože ho upálili.

Tam zmírá člověk pro pravdu v plamenech, opakuje si mnich. Kolem ohně vidím černé pláště v purpuru zahalené... zmírá pro pravdu...

Mnich vstal a zamířil mezi regály s vyrovnanými knihami a s pokroucenými svitky papyrů a pergamenů.

Prohledal důkladně celou jednu polici. Očividně zklamán se vrátil ke stolu, *převor si tu knihu proroctví zřejmě vzal s sebou na cesty. Co nadělán... No co? – zřejmě se opravdu jedná o proroctví královny Sibily. Asi ano... Neuvěřitelné... Jak jen mohla takhle přesně...*

„Bratře Andreasi, někdo tě očekává v návštěvní cele.“

Klášterní knihovník vytržen ze svého hlubokého zadumání pohlédl ke vstupním dveřím prostorné klášterní knihovny.

Bratr Pascal...

Přikývl a vložil do knihy záložku.

Zrychleným krokem procházel prosvětleným ambitem vyzdobeným obrazem křížové cesty. Poklekl rutinně před skromným oltářem Panny Marie, přeřikal si krátkou modlitbu, pokřížoval se a pokračoval dál.

Návštěva a v tuhle dobu? – uvažoval dominikánský mnich cestou a už otevíral dveře cely, aby přivítal návštěvu, která mu měla zcela změnit život...

– 2 –

Napětí v zešeřelé pracovně kardinála Alfonsa Borgii v Andělském hradě by se dalo krájet. Ticho, které po kardinálových slovech nastalo, se neodvažoval přerušit nikdo z přítomných. Dva biskupové v dlouhé černé klerice i mnich v bílé vlněné říze a černém plášti hleděli zamlkle do stolu. Jen tu a tam se na sebe plaše podívali, hned zas oči sklopili, jakmile se setkali s pohledem toho sedícího naproti.

S výrazným očekáváním svolával Borgia tuto čtyřčlennou poradu vybraných církevních odborníků, specialistů na historii, astronomii a na astrologii.

Mimořádný úkol mělo nyní před sebou Terra Deí.

„Včera jsem si vaše stanoviska prostudoval velice pečlivě,“ promluvil po chvilce ticha opět kardinál. „Nemohu ale říci, že by mě vaše názory posunuly příliš kupředu. Zajímavý rozbor je ona číselná hra s proroctvími Daniela a Jana.“ Pohlédl přitom na starého mnicha po levici.

Naproti sedící biskup Georgius se ošil ve svém křesle, podmračeně pohlédl na mnicha, poté na kardinála. Osmělil se. Nejistě pronesl: „Vaše Eminence, nebylo snad naším úkolem hledat odpovědi v analýze astronomické?“

Kardinál si přestal roztržitě pohrávat se svým prstenem a nehtem přejíždět reliéf apoštolů Petra a Pavla ozdobený osmicípou kardinálskou hvězdou. Vydechl a zprvu příkře pohlédl na benátského biskupa. Mžiknutím oka diplomaticky změnil svůj káravý výraz do neutrální shovívavé vizáže. *Ach, dotkl jsem se ješitnosti toho papežského nobsle-da*, pomyslel si, nahlas jen dodal: „Pochopitelně, Vaše Excellence... tak tomu bylo skutečně. Pokud jste mě poslouchal dobře, právě jsem řekl, že nic nového ve vašich pracích ale není. Není v nich nic, co by mě posunulo nějak výrazně kupředu –“

„Asi jsme neměli tolik informací jako tady otec Gustav,“ dovolil si dost ostrým tónem reagovat biskup.

Kardinál, vědom si určité opodstatněnosti těch slov, přešel do upřímně poklidného tónu: „No, abych pravdu řekl, všichni čtyři jsme měli hvězdné tabulky, měli jsme i ona tři proroctví, která Jeho Svátost pro naši práci uvolnila. Ve vašich stanoviscích je shodný závěr, že z předložených astronomických podkladů nedokážete ani vy, ani vaši laičtí astronomové vyčíst konkretizaci takové zásadní události, která by mohla mimořádně otrást pevnými základy naší katolické církve... Otec Gustav pokročil dál. Nechal se více inspirovat poskytnutými proroctvími a zaměřil se pak právě na tuto oblast...“

Vyčítavý pohled biskupa opět utkvěl na mnichově pokorně skloněné tváři.

„Včera jsem pohovořil se Svatým otcem jen krátce. Zaujala ho ona cesta analýzy uvedených proroctví. Rozhodl se předat nám k dispozici ještě proroctví čtvrté. Prý z daného zdroje již proroctví poslední...“

Tři páry očí dychtivě žádaly kardinála, aby pokračoval.

„Ono čtvrté proroctví je stručné: *Co nastalo, to nastane. Slovo tmou zahalené, do hliněných nádob vnořené, zapečetěné v tabulce nenasytí oko. Tisíc hvězd prozáří temnotu cesty k ryzímu řádu nebes.*“

Návštěvní cela dominikánských mnichů se nacházela ve východním křídle hlavní budovy toulouského klášteřa. Místnost byla nevelká obdélníková, tři stolky, tmavý dřevěný strop, stěny střídě zdobené štukem a bělostnou vápennou malbou.

Žena?!

„Jsem Andreas – sestro, jsem v klášteře knihovníkem,“ trochu zaraženě, že vidí ženu, se představil mnich vstupující do cely pro návštěvy.

Vzápětí se jeho tvář uvolnila, vzpomněl si.

„Buď pozdraven, bratře. Jmenuji se Irena, jsem z klášteřa v Prouille. Řekli mi, že převor je nepřítomen –“

Odpověděl rázným přikývnutím.

Nastalo krátké odmlčení. Mniška se zahleděla Andreasovi dlouze do očí. „Snad bych tedy mohla věci projednat s tebou...“

„Vím o tobě, sestro. Náš převor tvou návštěvu povolil. Jen jsem tě nečekal v tuto dobu.“

„Ach ano, neměla jsem jednoduchou cestu. Nesu pozdravení od otce Diega.“

„Děkuji ti, sestro. Otec Dominik se o tom zmínil.“

„Matka Simone na věc hodně spěchala, čeká návštěvu Pierra de Castelnu.“

„Aha, jenže já toho mám zatím jenom tak půlku.“

„To by vůbec nemuselo vadit. Možná mám druhou půlku já,“ ukončila mniška povinný seznamovací rozhovor.

Neznali se, opatrnost byla na místě.

Mniška vsunula štíhlou ruku do uzlíčku na stole. Rychle nahmátla jednu z knih a nalistovala v ní vložený útržek papíru. Podala ho mnichovi.

Tohle má být ono staletí utajované tajemství bible?

Tohle je ta cesta k pravdě ryzího křesťanství?

Tohle má ohrozit celou církev? Zamračil se posmutněle Andreas, když přiložil svou půlku útržku a četl...

Benátský biskup Georgius těkavým pohledem přeskakoval po přítomných. Nápověda nepřicházela žádná.

Druhý biskup i mnich jen zamyšleně hleděli před sebe do stolu a očividně si třibili myšlenky.

„Nežádám od vás okamžitou reakci. Srovnejte si myšlenky, budu rád, když zítra se k tématu vrátíme. Pokusíme se společně něco vymyslet... A teď ale zpátky k našim astronomickým podkladům. Patrně jste podobné tabulky ještě nikdy neviděli –“

Říkávnutí všech přítomných.

„Nepředložil jsem vám ani podklady z katalogu Ptolemaiova, ani z Hipparchova katalogu tisíce hvězd. Jedná se o podklady mimořádného chórezemského hvězdáře Ulugbeka –“

Sultánovy podklady!... Pro tohle tedy zemřel, proběhlo hlavou biskupu Georgiovi.

„Před pár lety je získal Svatý stolec. Nejvýznačnější papežovi astronomové ty podklady analyzovali... Snažili se nalézt odpověď na otázku, co tak zásadního ohrožuje naši církev, snažili se najít odpověď na otázku, kdy by se ta hrozba měla naplnit. Co?, kdy?, kdo?, kde? a jak? – tak zní otázky zadané našemu Terra Deí. Jeho Svatost očekává odpovědi alespoň na některé předložené otázky...“

„Vždyť už je to více než dva roky, co má papež tabulky k dispozici –“ vyklouzla biskupu Georgiovi nechtěná věta z úst. Všichni přísedící na něj vrhli udivený pohled.

Sanctum officium dva dlouhé roky tyhle podklady zkoumalo, uvědomil si protisedící ženevský biskup Mathias, *nic nevyzkoumali, tak je situace donutila uvolnit informace i do naší skupiny... a kdo ví, komu ještě...*

„Ano, dva roky... máš, pane biskupe, dobré vědomosti,“ pronesl vlašným hlasem kardinál. Z jeho výrazu bylo možno ale vyčíst usilovně skrývané překvapení nad jeho obzvlášť dobrou informovaností ze zákulisí papežova dvora. „Dva roky astronomové, astrologové a Sanctum officium tyhle podklady zkoumali. Nyní je uvolnili našemu officiu. Chápeme již tedy závažnost naší současné práce?... Zatímní výsledky Terra Deí

byly Svatému otci vždy ku prospěchu. Věřím, že tomu tak bude i v tomto případě. Jde opravdu o mimořádně vážnou záležitost –“

„Až tak vážnou, že kvůli ní musel sultán Ulugbek zemřít...“

– 5 –

Andreas si oba kusy papíru přitáhl k sobě. Dlouze hleděl na dva složené útržky. Jeho tvář byla nehybná, trochu prozrazovala překvapení. Ještě více zklamání.

„Co je ve zprávě, bratře?“

Mnich mlčel a jen bezradně odsunul papír po stole před mnišku.

„Co nastalo – nekonečnou – to nastane – pravdu tvou...“ začala číst Irena. Zpráva nedávala valný smysl...

„Víš co, bratře...“ zapřemýšlela mniška, „ona možná samostatně ta zpráva ani tak smysl mít nemá –“

„A proč si myslíš, že kolem ní bylo takové tajemno?“ skočil jí prudce do nejisté úvahy mnich. Vzápětí ho ale samotného zamrzelo, že tak popudlivě reagoval na slova mnišky. „Promiň, sestro...“

„Ona třeba ta zpráva měla sloužit jenom k jednomu jedinému. Třeba její úlohou bylo prokázat, že právě my dva jsme ty osoby, které jsou našimi představenými pověřeny k jednání. Všude kolem je plno špiclů, my se přece neznáme. Je potřeba nejvyšší opatrnost.“

„Tohle si asi vysvětlovat nemusíme, sestro.“ Andreas byl nerad někým poučován. Dal vždy hlavně na názor svůj. „Mám, sestro, od převora instrukci, že ti mám být plně nápomocen. Jsem knihovník. Nic jiného ale mimo téhle poloviny útržky papíru jsem neobdržel... Mám se ti věnovat, věnovat se ti tedy budu.“

„Jsi teď trochu popuzen, bratře, a klapky padly na tvé oči. Tvoje mysl je zatemněna... Mám od převorky nějaké knihy –“

Do Andrease jako když píchne. „Víš co, sestro –“ vyhrkl ukvapeně. Další slova pak ale raději spolkl.

Zvedl se a začal se procházet po návštěvní cele. *Ta zpráva, ty dva útržky papíru, mají ještě jiný, podstatnější význam... Hmm... ale jaký?...*

Obtížně se smířoval s tím, že o věci neví nic, a přitom má být nápomocen ženě-mnišce.

A co ví o té věci ona?...

Myšlenky mu poletovaly z místa na místo, nemohl se zcela koncentrovat. Nemohl najít pevný bod pro ten chaos v hlavě.

Mnich se ráznými kroky dál procházel po místnosti. *Útržky určitě nemají sloužit jenom jako průkaz pověřenců... To jsme mohli každý mít třeba polovinu nějakého obrázku. Tady jsou ale slova... Převor mi sdělil, že jde o věc nejzásadnější povahy, že jde o podstatu ryziho křesťanství. Proč si ale vše neřeší s matkou představenou z Prouille sám?...*

„Náš převor jistě má zásadní důvody, proč věci neřeší přímo, proč si zvolil cestu prostředníka... Je časově tak vytížen, že tomuto už se věnovat nemůže –“

„Možná jsou odpovědi na otázky i mimo zdi vašeho či našeho kláštera, a to už naši představení skutečně osobně řešit nedokážou. Co já vím?“ Přitakala mniška a stále přemýšlela o zprávě na složených útržcích papíru.

Mnich se zklidnil a zkrátil svůj rázný krok, kterým přeměřoval nevelkou místnost.

„Podívej, bratře.“ Vypravila ze sebe po chvíli.

Muž se otočil ke stolu, myšlenkami ještě stále bloudil kdesi.

„Ona to asi nebude jen jedna zpráva –“

Andreas přistoupil ke stolu a postavil se těsně za mnišku. Jejich pláště se dotýkaly.

„Třeba... třeba se jedná o zprávy dvě...“

Kardinál Borgia si sebevědomě upravil červené solideo na temeni hlavy a kardinálský kříž si posunul významně doprostřed hrudi.

Zpytujícím pohledem sjel benátského biskupa. „Ano, pánové, máte před sebou opravdu tabulky tisíce hvězd sultána Ulugbeka. Sultán skutečně zemřel před více než dvěma lety. Zemřel prý rukou náboženského

fanatika... pravděpodobné taky je, že vražedníka nastrčil sám sultánův syn Abd al-La v touze po chórezemském trůnu. Nicméně, tohle náš problém není. Naší záležitostí je porozumět Ulugbekovu pojetí hvězdné soustavy a zvláště pak pohybům hvězd... Všichni jste ve svých závěrech došli k tomu, že sultánovy poznatky jsou poněkud odlišné od církevního, tedy Ptolemaiiova pojetí.“

„Dokonce bych řekl až nebezpečně odlišné...“ utrousil krátkou testovací poznámku ženevský biskup Mathias. Víc ale teď nechtěl dodat, aby snad na sebe nepřivolal nežádoucí hněv kardinála.

„Ano. Nebezpečnost plyne z dokonale přesných měření. Ulugbek byl neskutečně bystrý pozorovatel. Vytrénovanými očima dokázal rozlišit více nebeských detailů než kdokoliv jiný. A co víc, nechal ve své observatoři pod Pamírem vybudovat gigantický sextant. Má nepředstavitelně obrovské rozměry. Dvacetkrát až čtyřicetkrát větší přístroj než běžně používají naši astronomové. V tom je ta přesnost, v tom je ta nebezpečnost.“

Kdyby jenom v tom, pomyslel si biskup Mathias.

„Vaše Excellence,“ vyzval kardinál kynutím pravice ženevského biskupa, „sdělte nám všem stručně ty vaše hlavní poznatky –“

Biskup Mathias si odkašlal, aby ze svého hlasu odehnal náznaky pochybností a nejistotu projevu a shrnul svůj názor na předložené podklady sultána Ulugbeka: „Přesnost pozorování je výtečná a podle mého názoru je nesrovnatelně lepší než pozorování Ptolemaiiova a než podklady našich současných nejlepších astronomů. V Ulugbekových podkladech je přesvědčivě zmapováno, že všechny planety jsou někdy Zemi blíže, někdy dále. Přitom pozorovatelné rozdíly vzdálenosti jsou jasně potvrzené.“

Všem přítomným bylo naprosto jasné, co tohle tvrzení znamená. Možný byl jen jediný astronomický fakt.

Biskup ve výkladu pokračoval: „Tak třeba Mars. Ve své nejvzdálenější poloze je až osmkrát dál od Země než ve stádiu té největší blízkosti. Podobně je to třeba s Venuší. Je od Země v jistých fázích i šestkrát dál v porovnání s fází nejbližší pozice. Ale to není všechno. Pokud vezmeme Ulugbekova pozorování tří nejvzdálenějších planet, vidíme, že Saturn i Jupiter i Mars

jsou k Zemi nejbližší právě v momentu jejich opozice ke Slunci. A tady je patrné, že jsou od Země nejdál v okamžiku jejich konjunkce se Sluncem,“ poklepal významně biskup na obrazce rozložené po stole.

„Není pochyb, pánové, že pohyb planet je podle Ulugbeka zcela, ale zdůrazňuji, zcela odlišný, než praví uznávané církevní autority... Výpočty a pozorování sultána jsou nejpřesnější na světě. Všechna jeho pozorování na sebe navazují a vzájemně se podporují.“

Chvilku zvažoval, kam až si může dovolit zajít.

Zkusil to.

„A co víc – tady v těch pozorováních vidíte Venuši a tady i Merkur. Jednou můžete planetu pozorovat před Sluncem – a tady, tady je poloha za Sluncem... Ne, pánové, Ulugbekův pohyb planet je nebetyčně jiný, než jsou výpočty Aristotela či Ptolemaia... A můj názor i názor mých poradců je, že Ulugbekovy propočty jsou daleko, daleko správnější.“

„Děkuji vám, Vaše Excellence... přesvědčivá práce...“ pokýval kardinál Borgia pozvolna hlavou. „Samozřejmě si tu, bratři v Kristu, nemusíme dlouze vysvětlovat, jaká asi je důvěryhodnost astronomické nebo astrologické předpovědi z našich nesprávných astronomických map a výpočtů...“

– 7 –

Andreas, skloněn nad stolkem, si ale vůbec tak jistý nebyl.

Vůbec si nebyl jistý, že text na papíru obsahuje dvě zřetelné zprávy.

Nemluvná mniška poodstoupila od stolku se složenými útržky a postavila se směle naproti Andreasovi: „Víš, bratře, iniciátorkou téhle naší společné záležitosti není váš převor... Tahle záležitost je pod kontrolou naší matky představené – a váš převor jí přislíbil pomoc.“

„Já vím.“

„Neříkali jsme si nadarmo právě jména biskupa Diega, bratra Domini-
ka, legáta Pierra de Castelnau v naší seznamovací formulí. Jedná se o klíčové osobnosti a o klíčové situace, které ovlivnily vznik našeho řádu.“

Andreas se opět zakabonil: „Promiň, sestro, nechceš mi vysvětlit okolnosti vzniku našeho řádu. Jsem už dostatečně dlouho členem řádu a přes dvacet let knihovníkem našeho kláštera a –“

„Bratře! – proč jsi takový vznětlivý. Tvůj převor přislíbil, že vybere ze svých řad člověka tvůrčího, přemýšlivého, znalého. Že vybere toho nejlepšího. Proč si bereš všechno hned tak osobně?“

Mnich se ohlédl úkosem po mnišce a snažil se hlouběji přechytit její povahu. Chvilku se zamyslel: „Promiň, sestro, jsem jen trochu zklamán tou nic nevyovídající zprávou. Nejsem teď naladěný na přednášku ze základů historie našeho řádu.“

„Ale – já ti rozumím, bratře... Víš, dostala jsem úkol. Potřebuji tvou pomoc. Jsi prý sečtělý. Připadá mi docela vhodné, abychom si ujasnili své myšlenky a znalosti. Nejde o věc nepodstatnou.“

Andreas neměl rád ty situace, kdy někdo jiný určuje průběh debaty a on sám o věci neví nic.

Tahle slova mnišky mu byla příjemnější. Připadal si, že je alespoň trochu aktivně do hry zapojován...

„No – přemýšlej, bratře... Tobě nikdy nebylo divné, že náš řád vznikl tak rychle?... Že prakticky hned dostal výraznou podporu samotného papeže? Mimořádnou podporu a mimořádné pravomoci, že se ihned vzedmula vlna velkého odporu proti našemu řádu ze strany mocných biskupů církve. No, není ti celá záležitost divná? Nepřemýšlel jsi nikdy o ní do hloubky?“

Skutečně se jedná o něco výjimečného, vždycky jsem rychlý vznik našeho řádu vnímal jako zásluhy Dominika o církev. Nic přece ale není samozřejmé... Andreas se nechal vtáhnout do Irenina náhledu na skutečnosti, které bezprostředně předcházely vzniku Řádu bratří kazatelů. Nechal se vtáhnout do pohledu na dobu počátku 13. století, kdy v Languedocu narůstalo protipapežské hnutí katarů, rozrůstal se vliv albigenických, kteří měli touhu reformovat zpanštlou církev, kteří ji chtěli navrátit do lůna prvotního křesťanství.

Jenže – albigenští ale byli krvavě potlačeni. Potlačeni byli papežským vojskem.

Historický zvrat to tenkrát byl. Papež Inocenc III. poprvé v dějinách vyhlásil křížovou výpravu proti křesťanům.

Proti křesťanům!

Něco neslýchaného!

Albigenští byli postaveni na roveň muslimů ohrožujících hrob Ježíše v srdci křesťanství. Albigenští byli křesťané – jenom, jenom byli jiného smýšlení než papežský stolec.

Do boje se pustili křesťané proti křesťanům.

Ostudná křížová výprava...

„Dominik měl prý být tím očekávaným mesiášem,“ nedalo to Andreasovi a přece jen se k úvahám mnišky připojil. „Těsně před jeho narozením se prý jeho matce zdál sen. Sen o psu s hořící pochodní v tlamě. Sen byl pro rodiče tak významný signál, že Dominika vítali na svět jako budoucího spasitele. Jako člověka, který bude procházet světem a pochodní pravdy bude osvětlovat všechny věřící... Pochodní pravdy...“

„A Dominik tak taky působil. Už ve svých třiatřiceti nebo pětatřiceti letech se zapojil do vyjednávání s ‚pomýlenými‘ albigenkými. Společně s biskupem Diegem dlouho procházeli Gaskoňskem, Languedocem i Provence a diskutovali s katary... Albigenští kataři něco věděli. Uměli si svým výkladem Ježíšova učení získávat široké skupiny lidí.“

„Biskup Diego s Dominikem se dostali do samého centra albigenských. Dokázali s nimi úspěšně diskutovat. Učili albigenké, učili se od albigenkých...“

„Ano. Učili se od albigenkých. Pak ale došlo ke smolné události s legátem Pierrem de Castelnu. Byl nešťastně zabit, a smrt poskytla papežovi oficiální záminku k rozpoutání připravované křížové výpravy. Krev tekla všude kolem a Dominik se nestačil divit. Masakry to byly neskutečné a byly na hony vzdálené hlásaným pravidlům křesťanské morálky. Dominik byl tehdy zhnusený.“

„Podle všeho byl Dominik vystaven těžkým úvahám – pravda papežova a pravda albigenských. Bylo to tenkrát těžké dilema, na obou stranách bylo něco pozitivního. Objevovaly se pojmy ryzí křesťanství nebo esoterické křesťanství. Čemu ale uvěřit?“

„A teď si, bratře, vezmi, že v době, kdy papežský stolec již tolik ani nové řehole udělovat nechtěl, kdy nechtěl už povolovat nové mnišské

řády, dokázal Dominik vyjednat na papeži založení Řádu bratří kazatelů, který dokonce dostal kompetence dosud příslušející jenom papeži nebo biskupům. Podobná výjimka neměla do té doby v katolické církvi obdobu. Tohle byla neskutečná pravomoc v tehdejší církvi.“

„Rozumím, sestro, chtělas mě dovést k úvaze, co asi mohlo ovlivnit papeže – že tak rychle odsouhlasil Dominikovi nový řád, Řád bratří kazatelů... Nevím. Spoustu knih jsem přečetl, tohle ale opravdu nevím.“

Odmlčel se a zvolna sklopil oči k zemi. *Že by se Dominik u papeže něčím vykoupil?...* „Nemám ponětí, sestro. Doba byla zvláštní.“

„Já sama si vlastně nejsem jistá, k čemu jsem tě chtěla, bratře, dovést. Spíš naše převorka... Víš? – devět let jsem v našem klášteře, pět let dělám syndika a tak se starám o ekonomiku kláštera a o věci organizační. Jsem pravou rukou naší převorky. Asi mám její velkou důvěru. A jsem kromě matky představené jediná, která občas opouští klášter. My spolu často probíráme i věci historické a filozofické. Hodně jsem už nastudovala. I z knih, které má matka Simone v knihovně svojí a nikdo jiný je číst nemůže. Často vedeme debaty o prazákladech křesťanství či dokonce i jiných náboženství.“

„Proto si tě převorka zvolila na tuhle záležitost?“

„Možná. Sama nevím. V poslední době byla ke mně dost otevřená. Několikrát mi připomněla, že mě vlastně sledovala už od klášterní školy v Římě při dominikánském konventu San Sisto.“

Nastala chvíle ticha.

Irena se teď dlouze zahleděla na dva složené útržky papíru.

Přemýšlela.

Co nastalo, to nastane...

Pohlédla na mnicha a usmála se: „Pohleď, bratře. Když budu číst ob jedno slovo, mám jednu zprávu. Když pak začnu odspoda zase ob jedno slovo, mám druhou zprávu.“

Knihovník se přiblížil ke stolu a zahleděl se na text: „Aha – aha – ale –“
„A druhá zpráva by mohla být: Tisíc sluncí...“

Kardinál Borgia povýšeně zastrčil palce obou rukou za široký červený pás své červeně lemované kleriky a soustředěně přešel pohledem ostatní tři přítomné, jako by je vyzýval k jejich reakci.

Až po krátké chvíli se ozval otec Gustav: „Naše závěry k výpočtům a tabulkám hvězd z Ulugbekova katalogu jsou v zásadě shodné s tím, co zde přednesl ženevský biskup. Je na zvážení otázka, zda by k naší problematice neměl co říci i někdo z církevních odborníků, kteří mají neotřelý názor na staletí uměle udržovanou představu nebeské hvězdné soustavy –“

„Jak to myslíš, otče?“

„No, mám takový pocit, že v něčem se sultánovy propočty přibližují k odborným astronomickým názorům kardinála Kusánského...“

Jeminkote, otče Gustave, to ne, to ne... třeskla myšlenka v mozku ženevského biskupa.

Jako by blesk udeřil do středu místnosti.

Biskup Georgius napříč stolu se viditelně vzepjal v křesle, vytrčil ramena a vychrlil bez nadechnutí směrem ke kardinálovi: „Vaše Eminence! Tato ctihodná skupina Terra Deí byla vytvořena na podporu papežova úsilí k ochraně Bible svaté, to je také náš hlavní úkol, názory kardinála Kusánského jsou v rozporu se svatým úsilím papežovým –“

„Ale pánové!“ rázně zasáhl kardinál, „otec Gustav se drží přesně zadání, které jsme si tu řekli. Terra Deí je poradní officium Jeho Svatosti. Nám je dovoleno vybočit ve svých pracovních úvahách i z přísné dogmatických pohledů na jedno či druhé...“ Vyčítavý pohled přeměřil ale jak otce Gustava, tak biskupa Georgia.

Biskup Georgius neudržel vnitřní pnutí a s netajenou nevraživostí chtěl ještě více podtrhnout váhu svého přesvědčení: „Není přece možné, aby oficiální papežův orgán naslouchal názorům a chimérám z řad laiků či dokonce kacířů...“

Andreas se posadil za stůl a přepsal na čistý papír první text: *Co nastalo, to nastane. Polovina apoštolů zračících se v hladině života, krokem nezbytným jest na dlouhé té cestě k pravdě tvé úplné.*

Krátce se zamyslel, nic moudrého ho nenapadlo.

Pokrčil nicotně spodním rtem a přepsal úplný druhý text: *Tisíc sluncí žhnoucích ukáže ti přirozený řád ten nebeský, v logu tom harmonickém najdeš nejvyšší pravdu tvou nekonečnou.*

„Ne, tohle mi tedy nepřipomíná nic. Nic z toho, co jsem kdy četl. Víš, sestro, kdysi mě převor pověřil vymyšlením systému třídění a ukládání knih. Už se v nich nemohl sám vyznat. No, tak jsem pro něj vymyslel nové přehledné uspořádání.“

„Já vím, máme váš systém v naší knihovně taky zavedený. Váš převor nám ho kdysi vysvětloval. Je dost dobrý.“

Andreas se zahleděl na mnišku a shledal jakousi příjemnou energii či co, která z celé její postavy proudila do prostoru.

„No, tak tedy já celkem dobře teď dokážu najít knihu na zadané téma. Mám v knihovně knihy s nejrůznějšími proroctvími, mám je prostudované. Na takováto proroctví jsem ale nenatrefil. Nikde jsem na ně nenarazil. Mám docela přečtené i knihy o hvězdářství a astrologii či alchymii, přečetl jsem skoro všechny naše knihy o historii i o náboženství... Ne, tohle mi nepřipomíná nic... hmm, vůbec nic –“

„Pardon, bratře, my se tu posadíme.“ Omluvila se dvojice mnichů, která právě vstoupila do cely pro návštěvy a posadila se ke stolku u protější stěny pod dřevěným křížem s plastikou umučeného Spasitele.

Bratr Rene...

Andreas si teď uvědomil, že v této části kláštera může být příliš rušno. Nepříjemně rušno. *Bude lepší pokračovat v debatě jinde?* „Dobrá, sestro, pojďme tedy již do klášterní knihovny... podíváme se tam po těch knihách –“

Odcházející dvojici provázal dlouhým, lačným pohledem vyšší a zavalitější z obou mnichů...

„Bratři v Kristu, uklidněme se, uklidněme se,“ nasadil kardinál Borgia konejšivý tón hlasu. „Já bych dokonce řekl, že naopak znalost, dobrá znalost názorů a poznatků laiků i především kacířů je předpokladem k úspěšnému splnění tohoto našeho veledůležitého úkolu... Nezapomínejme na velice razantní nebezpečí, které naší církvi hrozí na východě. Dotírání osmanských Turků kolem Konstantinopole je měsíc od měsíce nebezpečnější... Někomu válečná hrozba možná vyhovuje,“ nasměroval propalující zrak na biskupa benátského po své levici, „církvi ale neprospívá... Dostatečně uspokojivě se v minulých staletích Svatý stolec vyrovnal s vnitřními heretiky, neomluvitelnou chybou by bylo v současné době vnějšího ohrožení křesťanství ze strany muslimů, abychom si my tady uměle vyhledávali další a další vnitřní nepřátele...“

Mnich v černém plášti se podvědomě narovnával ve svém křesle, potěšen kardinálovou umírněnou reakcí a zklidňujícími slovy.

„Jak bychom měli správně fungovat? Ano – samozřejmě, Bible svatá je naší nezdolnou oporou, naším směrníkem na svaté cestě... Naším posláním ale je vědět více, než vědí laici a heretici. O tom není možno diskutovat, tomu není možno se bránit... Otec Gustav dobře porozuměl těm papežovým prococtvím, která jsme dostali k dispozici... Svatým posláním je znát pravdu přesněji a dříve, než ji poznají ostatní. K tomuto cíli je třeba naše kroky nasměrovat...“

Benátský biskup Georgius vnitřně souhlasil se slovy kardinála. Jeho pevné scholastické přesvědčení v něm volalo – *Pozor! Pozor ale!*... Následná slova kardinálova ještě více ranila jeho biskupskou ješitnost...

„Ano, bratři, naším současným posláním není nic menšího pro církev katolickou, než za pomoci Ulugbekova katalogu tisíce hvězd rozkrýt tajemství – druhého příchodu Ježíše Krista...“

Andreas s mniškou prošli křížovou chodbou kolem dormitáře bratří, vykonali krátkou modlitbu před oltářem Panny Marie a po chvíli již zavřeli za sebou dveře malého skriptoria – mnichovy pracovny sousedící bezprostředně s klášterní knihovnou.

Nikdo je už nesledoval, vše se v tu chvíli tvářilo úplně normálně.

„Přijmi místo, sestro. Tady budeme mít více klidu na přemýšlení.“

„Co ona převorka zvláště vyzdvihla při našem rozhovoru?“ zamyslela se nahlas Irena. „Položila důraz na cesty svatého Dominika mezi naším klášteřem a vaším klášteřem v Toulouse.“

„Jak to myslíš, sestro?“

„No, svatý Dominik byl bezesporu velký myslitel a velký organizátor. Údajně ale nenapsal žádnou knihu, žádné pojednání. Nezůstalo po něm nic písemného. V našem klášteře v Prouille tedy určitě ne.“

„Hmm, hmm...“ zamyslel se Andreas. „Pravdou je, že v naší knihovně nemáme nic, co by se dalo s jistotou připisat Dominikovi jako tvůrci. Nikdy jsem o tom takhle nepřemýšlel.“

Podivné, pomyslel si mnich, směl on Dominik vůbec po sobě písemné zprávy zanechat? Nedostal on od někoho zákaz?... Vždyť se přece ale potřeboval připravovat třeba na svoje disputace s kacíři i s biskupy, musel udržovat kontakt i s papežem, vždyť sestavil základní pravidla fungování řádu, potřeboval udržovat kontakt s jednotlivými zakládanými kláštery. Podivné... Nezůstala žádná písemnost. Nezůstalo vůbec nic...

„No, a právě tohle si chtěla naše matka představená ověřit. Je to tedy jisté, nebo ne?“

„A co myslíš, sestro?“

„No, že se ve vaší veliké knihovně nenachází nic, co bys třeba ty nedokázal přiřadit žádnému známému autorovi a jednalo by se o texty z počátku třináctého století a měly by příznaky Dominikova učení?“

„Ne, ne... myslím si, že ne. Duchem hodně podobná je řada spisů učených, ty ale celkem jistě přináležejí Tomáši Akvinskému. Tam máme velkou jistotu, že mezi nimi Dominikův spis není. Potom máme i spoustu knih z raného období řádu, nejedná se ale o knihy duchovní.“

„Svatý Dominik měl náš ženský klášter ve veliké oblibě a velice často se u nás zastavoval a přebýval. Inspiroval se Ježíšovým vztahem k ženám. Patrně v našem klášteře i tvořil. Myslely jsme si, že něco u nás po něm mohlo zůstat. Ale asi ne... Váš konvent v Toulouse byl také jeho nejoblíbenějším. Také v něm často na svých cestách přebýval. Kde jinde by tedy jeho spisy mohly být uloženy? Pokud existují. V našich dvou kláštorech je pravděpodobnost nejvyšší. Ale co – máme smůlu?“

„Asi,“ podotkl Andreas a zamýšleně se zahleděl na úzké klenuté okno. *Ježíš Nazaretský také nic nenapsal, nebo spíš – také se nic po něm nedochovalo. Divné. Nepravděpodobné. Takoví plodní myslitelé...*

— 12 —

„Kardinál Borgia je výtečný diplomat. Byl nejvyšší čas dnešní debatu přerušit,“ okomentoval biskup Mathias napjaté dopolední jednání Terra Deí. Procházejíce spolu s přítelem obloukovou branou vnitřního opevnění, mířili do probouzející se předjarní zahrady papežského Andělského hradu.

„Hmm, hmm... biskup Georgius byl dnes obzvlášť popudlivý,“ přitakal otec Gustav a oba vykročili zahradou na zlatavým mořským pískem vysypanou cestu podél vnějších hradeb.

„Je arogantní, sebestředný nabubřenec... Kariérista je. Po kardinálském klobouku touží. Titul kardinála je jeho celý svět... Ale nutno uznat, že má informace z těch nejvyšších míst papežského stolce... Ano, ano. Taky mě překvapil...“

„Všiml jsem si. Zdálo se, že i sám kardinál Borgia byl zaskočen –“

„Víš, bratře, on byl kardinál ale taky zaskočen tvou poznámkou o kardinálu Kusánském...“ biskup Mathias pohlédl do očí svému příteli s náznakem výtky. Hlas si zachoval ale shovívavý. „Abys rozuměl – kardinál Kusánský v posledních letech není u Svatého stolce vůbec oblíben. Naopak – rozumíme si... Napětí zejména v posledních měsících už dosahuje vrcholu. Má ale díky svým schopnostem a výsledkům své práce na poli církevní diplomacie hodně pevné postavení.“

Tak, tak... Byl dost na očích odborné i laické veřejnosti. Není vůbec jednoduché ho teď odstavit.“

„Já vím, už jsem o něm něco slyšel.“

„Slyšel... hmm... Asi jsi ale neslyšel o tom, že se i on dost razantně hrabe v Konstantinově donaci jako ve falzifikátech –“

Otec Gustav se krátce pozastavil. Bylo na něm zřetelně vidět, jak zpytuje své svědomí.

„No nic, příteli,“ plácl ho biskup konejšivě po ramenou. „Pojďme dál. Je tu hezky. Nebudeme si tím přece kazit den.“

„Počkej, příteli. Jak to myslíš, že kardinál Kusánský rozvrtává Konstantinovu donaci a zastává názor, že jde o falzifikát?... Totiž... Už u Danta Alighieriho jsem na něco podobného narazil... Máme jeden jeho spis z minulého století. Jakési podezření jsem v jeho spise zaregistroval. Hmm – že by se tedy opravdu mohlo jednat o podvrh tak veledůležité listiny?“

„Máš pravdu, příteli. Dante a jeho soukmenovci ale bloudili v době, kdy zfalšovaný dokument měl vzniknout. Spletli se o sto let...“

Otec Gustav si nyní ještě více považoval svého dlouholetého specifického vztahu s kardinálem Borgiou. Pochopil teď, jak by ho za jeho návrh na přizvání kardinála Kusánského do Terra Deí pokáral kdokoliv jiný v takové pozici.

Dobře znal starou legendu o zázračném vyléčení malomocného císaře Konstantina Velikého. Sám papež Silvestr osobně prý byl strůjcem onoho zázraku. A jak se zachoval Konstantin? On právě v té době přesídlil z Říma do Byzance. Byl prý papeži mimořádně vděčný za vyléčení, a proto mu svěřil duchovní moc nad celou západní polovinou říše římské. Duchovní moc. Na důkaz měl sepsat dokument *Donatio Constantini*, *Darování Konstantinovo*. A co víc, ještě byl údajně sepsán spis *Ustanovení Isidorovo*. V tomhle dokumentu je dokonce papež nazýván hlavou celého světa.

Patrně první nepatřičné mocenské ambice Svatého stolce do politické hry vstoupily velmi výrazně už v osmém století. Papež Štěpán II. tenkrát demonstrativně opakoval v St. Denis pomazání frankému králi Pipinovi a jeho synům Karlovi a Karlmannovi na krále. Tehdy jim propůjčil

titul *Patricius Romanorum*, který jinak směl udělovat jen byzantský císař. Poprvé si papež uzurpoval nárok na císařská práva. Pro Franky ovšem pocta znamenala zároveň i závazek – převzít ochranu papeže a západní církve. Pipinův syn Karel Veliký se později stal nejmocnějším panovníkem své doby. Papež taky nepřišel zkrátka. Karel Veliký přiznal Svatému stolci jako samostatnou mocenskou oblast ducatus římský, exarchát ravenšský, Pentapolis, Sabinsko, jižní Etrurii a několik menších území. Tímto vstoupil definitivně v život církevní stát.

Ach, jak zoufale uplatňované ideje Ježíšova náboženství, pomyslel si o tom otec Gustav.

Nadmíru jasné bylo už tehdy, že bohatý církevní stát ve středu Apeninského poloostrova by měl být podložen nějakým důležitým, mezinárodně uznávaným dokumentem.

Konstantinovská donace měla význam obrovský i po celou řadu následujících staletí. V dobré víře byla využívána Svatým stolcem zejména v dobách zásadních mocenských sporů.

Ještě v nedávných dvou stech třech letech se o tyhle dokumenty opírali papežové od Řehoře VII. až po Inocence III. a Bonifáce VIII. a odvolávali se na ni v odůvodnění zákonné existence papežského státu i ve výkladu papežského stolce jako nejvyššího soudce ve všech otázkách víry a bohoslužby. Nad celou církví katolickou, nad všemi křesťany světa.

Otec Gustav si dobře uvědomoval závažnost Konstantinova darování v dějinách církevního státu i v době současné. „No – a ty mi, bratře Mathiasi, teď říkáš, že samotný papežův kardinál zastává názor, že Konstantinova donace je falzifikát?“

„Ne, to ne. Já ti neříkám, že kardinál Kusánský zastává názor –“ biskup mnicha chytl za rukáv a přitáhl si k sobě jeho ucho. „On nezastává názor – opravdu ti říkám, že má důkazy, že dokument falzifikátem skutečně je! Rozumíš? Má na to dů-ka-zy...“

Byl to okamžik. Andreas chvilku hleděl oknem pracovny. Pln úvah o Dominikovi a o pravdě – jeho myšlenky najednou zabloudily k bibli, k Novému zákonu. *Ježíš kázal mléko, posluchači nebyli ještě hodni hutného pokrmu. Několikrát je tahle formulace v Novém zákoně. Co tím svatý Pavel myslí, když se zmiňuje o hutném pokrmu? Bible je plná podobenství. Ježíšovo učení je zahaleno do podobenství celé. Kde je ta ryzí pravda, kde je ten hutný pokrm?*

Záblesk myšlenek pak přivedl Andrease k Ježíšovým apoštolům. *Všichni zemřeli násilnou smrtí. Zemřeli za Ježíšovu pravdu. Jaký to obrat – vždyť v zahradě Getsemanské ho všichni apoštolové skoro zradili. Usnuli, Ježíšovy pokyny nedbali... O pozdějším přesvědčení Ježíšových učedníků ale už není možné pochybovat. Znali víc, než je vepsáno do Nového zákona. To nemohla být jenom pouhá víra. Kdo je tak silný, že dokáže zemřít pro víru? Apoštolů bylo dvanáct. Zemřeli mučednickou smrtí všichni. Takové odhodlání nemohlo být vyvoláno mělkou vírou. To bylo přesvědčení! Hluboké přesvědčení v něco skutečné. To muselo být silné přesvědčení. Ne – v bibli není všechno... To nemohla být jenom víra. Víra je něco, co není vidět. Co je víc než víra?... Vědění?...*

„Zamyslel ses, bratře.“

„Ano, promiň sestro. Jenom myšlenka... Ježíš nahlas, veřejně kázal ‚mléko‘ – jak vysvětluje svatý Pavel. A jak je také pochopitelně v evangeliích zapsáno. Pavel zároveň sděluje, že Ježíšův ‚hutný pokrm‘ pro dospělé nám sdělit nemohl. Nepochopili bychom. V době Ježíšova kázání lidé ještě nebyli dospělí pro celou pravdu...“

„Hmm...“ zauvažovala Irena. „Při nedávné debatě s převorkou jsme se dotkly ohlášeného druhého příchodu Ježíše a posledního soudu...“ Zamyslela se, než pokračovala dál: „Matka Simone navedla debatu tak, že mě donutila uvažovat o termínu druhého příchodu Krista. Uvažovala jsem o různých proroctvích ohlašujících jeho příchod. Uvažovala jsem i o možnostech oddálení nebo zabránění příchodu Ježíše. O protipatřeních, která lidstvo může uplatnit... Ona se totiž spousta lidí může docela dost toho druhého příchodu Ježíše obávat. Hodně obávat.“

„Zajímavé... Takhle jsem o věci nikdy neuvažoval. Hmm... zajímavé...“
 Mnich se začal procházet po pracovně a odmlčel se. Po chvíli pokračoval:
 „Třiatřicetkrát se v Novém zákoně objevuje slovo tajemství nebo tajemné. Počítal jsem to... K tomu ten hutný pokrm a ne mléko... Ale co je tedy vlastně v Novém zákoně utajované? – a přitom veřejně proklamované jako utajované. Co to je?“

— 14 —

Biskup Mathias se starým mnichem dál mlčky vykračovali po pískové cestě zahradou Andělského hradu. Biskup klidný a vyrovnaný, otci Gustavovi se v mysli prala jedna myšlenka s druhou. Hlavičku ale stále vystrkovala ta, která mu nakukávala vtíravou otázkou: *Tak co?... tak co?... na čem je tvoje církev postavená?... na čem je postavený tvůj církevní stát?... na čem je postavená celosvětová nadřazenost římského Svatého stolce?... Konstantinova donace... a kardinál Kusánský má mít důkazy, že tohle všechno bylo v počátcích zfalšováno?...* „Důkazy, důkazy... Jakou ale mají váhu?... Jsou skutečně poctivé?“ vypravil zamyšleně ze sebe.

„Mikuláš Kusánský má své specifické vztahy k církvi již dlouhou dobu. To je o něm veřejně známo,“ začal vysvětlovat biskup Mathias. „Při svých bádáních narazil před časem na práci Lorenza Vally. Jeho spis se jmenuje *De falso credita et ementita Constantini donatione declamatio, Pojednání o falešné víře ve vymyšlené Konstantinovo darování* –“

„No ale – Dante Alighieri měl jistě pro své pochybnosti taky nějaké důkazy. A ty sám jsi řekl, že se spletl o století...“

„Dante se splést směl. Dante byl spisovatelem.“

Mnich na biskupa vzhlédl v očekávání dalších jeho slov. Mathias také pokračoval: „Tak. Dante byl spisovatel, Lorenzo Valla byl dlouhá léta a ještě nedávno blízký spolupracovník – papeže!“

Otec Gustav zkoprněl.

V jeho mysli už žádná myšlenka hlavičku nevyrstkovala.

Váha tvrzení blízkého spolupracovníka papeže je ohromující. O tom nemůže být pochyb.

„Lorenzo Valla je veliký humanista,“ dodal Mathias, „je taky zcela oddaný křesťan...“

„A jak reaguje papež?“

„Papež?... Nic. Cítí se ve své pozici pevně ukotven... A navíc Lorenzo-
vy závěry veřejnost nezná. Ví o nich jen úzký okruh církevních odborní-
ků. Tys je taky neznal...“

„Hmm... neznal...“

„No vidíš. Zůstaň zase v klidu – jenom opatrně se jménem Mikuláše
Kusánského před kardinálem Borgiou. A hlavně před tím dogmatikem,
před biskupem benátským. On je patrně se Svatým stlcem jedna ruka –
ale je bezpáteřní, je to naprosto bezpáteřní člověk...“

„Čím falešnost Konstantinovy donace dokazují?“ Nemohl mnich
odolat těm otázkám, které v něm vrtaly.

„No, až ti to, bratře, řeknu, pozastavíš se nad lehkomyšlností a naivi-
tou těch falzifikátorů... Pojďme ale korzovat dál, nezastavujme se... Ono
se již hodně dávno uvažovalo, že doba vzniku těch padělků je opravdu
tak někdy v polovině toho století osmého. Uvažovalo se, že falzifikáty
vznikly buď v kanceláři papeže Štěpána II. nebo papeže Pavla I. Tehdy
právě vznikl církevní stát. Tak si to myslel Alighieri. Jenže Valla a Kusán-
ský dobu vzniku posunuli ještě o sto let. A víš, čím prokazatelně odhalili
dekretálie jako podvržené dokumenty?“

„No povídej, povídej...“

„Jazykovým rozbořem.“

Otec Gustav upřímně nechápavě kroutil hlavou a krčil rameny, *jazy-
kovým rozbořem?*...

„Tak tedy podle legendy dekretálie pocházejí ze čtvrtého století.
Zdůrazňuji čtvrté století. Je historicky prokázáno, že ve svých mocen-
ských nárocích Konstantinovu donaci tvrdě uplatňoval papež Mikuláš
První vůči dotírajícím franským panovníkům. To bylo v roce – osm set
šedesát pět...“

Mnich vnímal slova, stále ale nechápal ten rádoby důkaz.

„A teď se podrž, příteli... V textu těch zfalšovaných dekretálií jsou
doslovně uvedené přesné texty, které byly naprosto analogicky převzaté
z protokolu pařížské synody...“

Otec Gustav zpozorněl.

Už začínal rozumět. Mrazení po zádech mu přeběhlo. Uvědomil si teď plně, co vlastně kardinálovi Borgiovi dopoledne doporučoval.

„Ano. Oni sebevědomí nebo možná přihlouplí úředníci asi taky spoléhající, že málokdo z laiků v té době uměl číst, tak ti úředníci do falšovaných dekretálií úplně přesně opsali texty z roku – osm set dvacet devět...“

– 15 –

Andreas se přestal procházet po pracovně a zastavil se před Irenou. Zahleděl se na ni, jakoby čekal odpověď na svou otázku: *Je snad něco v Novém zákoně utajované, nebo snad jen vědomě neuváděné? Kde je ona podstata Ježíšova učení, kde je ono tajemství, onen hutný pokrm?*

„Albigenští něco věděli,“ přerušila mniška nedlouhé odmlčení mnicha. „V souvislosti s albigenkými se dost často objevuje termín esoterické křesťanství. Tajemné křesťanství.“

Dominik... nový řád požehnaný papežem...

„Ano. Esoterické křesťanství v tom smyslu, že pravda byla zjevována právě a jenom úzkému okruhu vyvolených. Nebyla tedy až tak úplně utajovaná. Byla zjevovaná jen někomu, kdo takovou pravdu uměl přijmout.“

„Že by tedy úzkému okruhu dospělých? – tak nějak se o dospělých či možno říci o dokonalých přece zmiňuje i svatý Pavel.“

„A víš, co mě teď, sestro, napadlo? Nebyla pravda albigenských pro církve nebezpečnější než sami islamisté u hrobu Ježíšova? Neměli snad albigenští něco, po čem Řím pátral? Proto snad křížová výprava proti bratrům křesťanům?“

„Možná. Nevím. Je to už přes dvě stě let. Nás by spíš mělo zajímat, co je míněno hutným pokrmem. Co je tajemstvím, které bible zcela otevřeně zmiňuje, které je ale přístupné jen a jen pro vyvolené. Pro dokonalé.“

Andreas se začal opět procházet po pracovně, *kolikrát já jsem bibli četl. Nikdy jsem se nepozastavil nad formulacemi o tajemství, formulacemi*

o hutném pokrmu. Vždyť zcela otevřeně Ježíšovo učení obsahuje informaci, že máme hledat pravdu, že máme hledat podstatu křesťanství. Pravda a podstata křesťanství tedy v bibli není otevřeně. Jen v podobenstvích...

„Možná, sestro, příliš podléháme tomu, co slyšíme při liturgiích. Možná více bychom vyčetli mezi řádky samotného Nového zákona.“

„Svatý Dominik Ježíšovo tajemství poznal –“

Jak to můžeš tvrdit?... Mnich se zastavil a tvářil se nesmírně překvapeně.

Nevěděl hned souvislosti. Přemýšlel ale. Proč by vlastně Dominik Ježíšovo tajemství poznat nemohl?... Byl chytřejší než většina tehdejších učenců... Uměl přemýšlet, znal knihy... Kdyby se dověděl něco, po čem toužil papež?... Proč byl papež najednou k němu tak vstřícný? Až neskutečně vstřícný... Bez důvodně?...

Nevěděl, zda Irena svou úvahu myslela vážně, nebo ji jen tak utrouсила pod vlivem okolností: „Jak to myslíš, sestro?“

Irena chvílku mlčela: *Říct, nebo neříct?...*

Andreas v ní jistou dávku důvěry vyvolával. Byl sečtělý a dokázal moudře uvažovat. *Dobře převor vybral...* Jistá si ale být nemohla, nechtěla se unáhlit.

„Matka představená něco takového zmínila. Prý je možná klíčem biskup Diego a debaty s albigenskými.“

Irena trochu znervózněla, *můžu mu věřit?*

Rukou si několikrát sáhla na obličej, jemně si ho třela, její oči těkaly tu po stole, tu po pracovně.

Nebyla si jistá svou mírou náklonnosti k mnichovi. *Je ješitný, je urážlivý. Každá maličkost se ho dotkne... Spoustu věcí ale zná. Vybral ho převor...*

„Bratři našeho řádu se věnovali vědám už od samého založení,“ rozhodla se mniška pozvolna stočit hovor k tématu méně choulostivějšímu.

„Ano. Už v počáteční době byli nejvzdělanějšími mnichy. Sám Dominik kladl na vzdělání mimořádný důraz.“

„Máte, bratře, i knihy astronomické a alchymistické?“

„No, samozřejmě. Máme. Spoustu astronomických i alchymistických knih máme. Jenom se o tom nesmí příliš hovořit.“

„Zajímám se o knihy se symbolem osmicípého slunce,“ řekla rozvážným hlasem Irena a bedlivě pozorovala chování mnicha. Andreasova tvář nezaznamenala žádnou mimořádnou reakci.

„Osmicípého slunce?“ Andreas si promnul bradu třemi prsty a intenzivně zapřemýšlel. „Pojďme vedle do knihovny. V tuto dobu tam nikdo nebude. Snad...“

Vešli do vedlejší místnosti zaplněné pěti dlouhými řadami otevřených regálů. V nich byly z větší části úhledně vyrovnané kodexy, zčásti trochu chaoticky poházené svitky papyrů a pergamenů. Mnich obezřetně nahlédl do úzkých uliček mezi regály.

Ne, v knihovně nebyl nikdo.

Zašel k prostřednímu regálu, pečlivě si prohlédl urovnané knihy a čtyři z nich donesl na stůl pod okny.

Čtyři knihy s různými symboly slunce...

Ireně se zrychlila frekvence dechu.

Sáhla ihned po té menší knize ve světlé kůži.

Osmicípé sluce...

— 16 —

Otec Gustav kráčel líně se svěřenými rameny po boku biskupa podél vnějších hradeb Andělského hradu. Částečně ještě s výčitkami vůči sobě, více však s despektem vůči troufalosti těch některých minulých papežů.

„Už tomu rozumím, bratře Mathiasi,“ posteskl si upřímně, „zpátky už to nevezmu, už jsem to prostě před kardinálem vyslovil... co naplat...“

„Ale příteli. Co si budeme povídat. Kardinála Borgii se právě ty obávat nemusíš...“

Mnich se na biskupa překvapeně ohlédl přes levé rameno, ten ale zachoval klidnou tvář a uvolněně kráčel dál kolem zakrslých dekorativních palem. *Co ty, Mathiasi, asi tak můžeš tušit o vztahu kardinála Borgii ke mně...* „No, mně v ten moment opravdu připadlo, že hvězdný systém Ulugbeka a Mikuláše Kusánského je v řadě podstatných věcí docela shodný...“